

อำนาจอธิปไตยกับทฤษฎีการเมือง: จากโลกของแบบของเพลโต สู่เจตจำนงของพระเจ้าของออกัสติน

ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล¹

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ มีเป้าหมายเพื่อค้นหานัยสำคัญทางความคิดทางการเมืองในเชิงทฤษฎีที่ส่งผลต่อการทำความเข้าใจและการขยายมโนทัศน์ทางการเมืองในเรื่องอำนาจอธิปไตย ที่ปรากฏผ่านงานปรัชญาการเมืองคลาสสิกอย่างเพลโต กลุ่มความคิดแบบเพลโตนิซึม และออกัสติน โดยการศึกษาแนวคิดของเพลโตและกลุ่มเพลโตนิซึมอย่างฟายโล แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีตัวแบบและคำอธิบายถึงการมีอยู่ของพระเจ้าเป็นเจ้า ผ่านการสร้างโลกและต้นแบบของสิ่งต่าง ๆ ที่เข้าใจได้ อันเป็นแบบแผนของพระวณะของพระองค์ ที่นำไปสู่การสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ในเวลาต่อมา แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพระวณะของพระเจ้าดังกล่าว ยังปรากฏให้เห็นผ่านความคิดของออกัสตินในประเด็นเรื่องพระตรีเอกภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงอันเสรีของพระองค์ในการมีและเลือกใช้พระราชอำนาจอันเด็ดขาดที่มีอยู่อย่างยิ่งใหญ่เหนือสิ่งต่าง ๆ ทั้งปวง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนของแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดในการปกครอง หรือ ‘อำนาจอธิปไตย’ นั้นเอง

ข้อสรุปของการศึกษาในครั้งนี้เน้นย้ำถึงมุมมองที่ว่า แม้ว่าแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยโดยทั่วไปจะถูกมองว่าเป็นแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ แต่การศึกษารากฐานทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยในอดีต ก็แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างความคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีการเมืองในอดีตและทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ อีกทั้งยังช่วยขยายความเข้าใจในมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันได้อีกด้วย

คำสำคัญ: อำนาจอธิปไตย ทฤษฎีการเมือง เพลโต ออกัสติน ปรัชญาการเมือง

¹ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
<Email: yared.ak@buu.ac.th>

Sovereignty and Political Theology: From Plato's Theory of Forms to Augustine's idea of the will of God

Yared Akarapattananukul²

ABSTRACT

This article studies the implications of political theology for understanding the concept of sovereignty. It shows that Plato's Theory of Forms and Philo's political thought can be connected to the idea of Creator God: God firstly creates the world of intelligible things as ideas and patterns of his words, and then creates all sensible things from them. The idea of the Word of God also enlarges Augustine's concept of the Trinity of God and free-will, which implies the contributions of the concept of 'sovereign power' and 'sovereignty' in terms of the transcendent and omnipotent God.

The finding of this paper reaffirms that although the conventional concept of sovereignty is essentially a modern construct, the classical theology can be said to fall under the concept. It eventually shows the relationship between political theology in classical periods and modern political theories for a better understanding of the modern concept of sovereignty.

Keyword: Sovereignty, Political Theology, Plato, Augustine, Political Philosophy

² Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law, Burapha University <<Email: yared.ak@buu.ac.th>

บทนำ

ความรอบรู้ทางปัญญาของนักทฤษฎีการเมืองในอดีต นอกจากจะส่งผลอย่างน่าอัศจรรย์ให้กับประวัติศาสตร์ของอารยธรรมต่าง ๆ ของมนุษย์แล้ว แนวคิด คำศัพท์ และการถกเถียงบางส่วนก็ยังนำมาซึ่งการกำหนดกรอบในการวิเคราะห์บางประการให้กับแนวคิดสมัยใหม่ได้อีกด้วย หากพิจารณาในมุมนี้ จึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าแปลกใจ ถ้าเราจะพบว่าผู้วิจารณ์แนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ได้กล่าวอ้างความคิดทางการเมืองในอดีตเพื่อใช้ในการถกเถียงและนำเสนอความคิดของตนเอง ตัวอย่าง เช่น การเชื่อมโยงแนวคิดประชาธิปไตยแบบเอเธนส์โบราณ เข้ากับประชาธิปไตยสมัยใหม่ เมื่อมีการกล่าวถึงปัญหา อุปสรรค และความขัดแย้งของการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Lane, 2014)

บทความนี้ มุ่งศึกษามุมมองเชิงเทววิทยา (Theology) และหลักการทางคริสต์ศาสนา (Christianity) ที่ปรากฏในปรัชญาการเมืองคลาสสิกอย่างเพลโต (Plato 428/427 หรือ 424/423 – 348/347 ปีก่อนคริสตกาล) กลุ่มเพลโตนิซึม (Platonism) และเซนต์อ็อกัสตินแห่งฮิปโป (Saint Augustine of Hippo: ค.ศ. 354 – 430) ผู้ซึ่งต่อไปในบทความนี้จะเรียกว่า อ็อกัสติน โดยการศึกษาในครั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อค้นหานัยสำคัญทางความคิดทางการเมืองในเชิงเทววิทยาที่ส่งผลต่อการทำความเข้าใจและการขยายความคิดทางการเมืองในเรื่องอำนาจอธิปไตย (sovereignty) อันเป็นหนึ่งในแนวคิดหลักที่สำคัญทางการเมืองที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน โดยบทความแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการสำรวจร่องรอยของความคิดทางการเมืองคลาสสิกที่ปรากฏผ่านคำศัพท์และแนวคิดอำนาจอธิปไตยในงานของนักคิดสมัยใหม่ ส่วนที่สอง เป็นการสำรวจแนวคิดทางการเมืองของเพลโต และกลุ่มแนวคิดแบบเพลโตนิซึม ที่เกี่ยวข้องกับโลกของแบบ (the World of Forms) พระเจ้า (gods) และจิตวิญญาณ (soul) ซึ่งนอกจากจะเป็นฐานในการทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยในยุคอดีตที่ดำเนินมาก่อนอ็อกัสตินแล้ว และยังเป็นฐานให้กับการทำความเข้าใจแนวคิดของอ็อกัสตินในเวลาต่อมาด้วย ส่วนที่สาม เป็นการสำรวจหลักการทางคริสต์ศาสนาของอ็อกัสตินที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เรื่องความรัก (love/agape) พระตรีเอกภาพ (trinity) และเจตจำนงเสรี (free-will) ซึ่งนำไปสู่การทำความเข้าใจแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยตามแนวทางของอ็อกัสติน

ความคิดทางการเมืองกรีกและโรมันกับแนวคิดอำนาจอธิปไตยสมัยใหม่

คำว่า *อำนาจอธิปไตย* หรือ *sovereignty* มีรากศัพท์มาจากคำละตินว่า *superanus* และคำศัพท์ในภาษาฝรั่งเศสโบราณว่า *souveraineté* รวมถึงคำศัพท์ในภาษาสเปนโบราณว่า *soberano* (Maritain, 1950, p. 348; Weintraub, 1997, p. 14; Jayapalan, 1999, p. 56; Bourke, 2016, p. 1) โดยทั่วไปแล้ว แนวคิดอำนาจอธิปไตยมักจะถูกมองว่าเป็นมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นและถูกพัฒนาในยุคสมัยใหม่ อันเป็นผลพวงจากการให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาทางการเมืองของยุโรปแบบสมัยใหม่ในช่วงเริ่มแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดที่เกี่ยวกับรัฐสมัยใหม่ การพัฒนาประชาธิปไตย และการเปลี่ยนผ่านของมโนทัศน์ในเรื่องความชอบธรรมจากการปกครองของพระเจ้า ศาสนจักร และกษัตริย์ ไปสู่การปกครองโดยประชาชน ซึ่งเชื่อมโยงถึงนัยเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอสูงสุดภายในรัฐว่าเป็นของประชาชน (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Prokhovnik, 2008) ด้วยเหตุนี้ นอกจากเราจะสามารถแปลคำว่า *sovereignty* เป็นภาษาไทยว่า *อำนาจอธิปไตย* แล้ว ก็ยังมีนัยของการแปลได้ว่า *รัฐภูมิปัตย์* อีกด้วย

แม้ว่าแนวคิดอำนาจอธิปไตยจะถูกจัดให้เป็นแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้ศึกษายังมีความเห็นวามโนทัศน์ต่าง ๆ ในเรื่องการปกครองของกรีกและโรมันโบราณก็สามารถจัดให้อยู่ภายใต้แนวคิดอำนาจอธิปไตยนี้ได้ด้วย เนื่องจาก ประการแรก นักคิดสำคัญของแนวคิดอำนาจอธิปไตย อย่างเช่น ฌอง โบแดง (Jean Bodin: ค.ศ. 1530 – 1596) และออตโต เกียร์เก้ (Otto von Gierke: ค.ศ. 1841 – 1921) ก็ยังมีฐานความคิดส่วนหนึ่งมาจากแนวคิดของกรีกและโรมันโบราณ โดยเราสามารถพบลักษณะร่วมบางประการระหว่างองค์ประกอบทางการเมืองของกรีกและโรมันโบราณกับแนวคิดรัฐภูมิปัตย์แบบสมัยใหม่ในงานของนักคิดสมัยใหม่เหล่านี้ได้ ตัวอย่างเช่น ในบทที่ 8 เล่มที่ 1 (Book I) ของงานเรื่อง *Les six livres de la République* ของโบแดงซึ่งตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี 1583 แสดงให้เห็นว่า โบแดงรับเอาคำศัพท์ *souveraineté* มาจากคำในภาษาละตินว่า *maiestas* ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏในงานของนักกฎหมายโรมันโบราณอย่าง Livy, Sallust และ Cicero ที่กล่าวถึงแนวคิดเรื่องความยิ่งใหญ่ (greatness/grandeur หรือ amplitude) เกียรติ (dignity/dignitas) และอำนาจหน้าที่ (authority/ potestas) ควบคู่ไปกับแนวคิดเรื่องสิทธิ (right/ius) และการควบคุม (control/imperium) รวมถึงการใช้คำกรีกโบราณที่ว่า *akra exousia* (supreme power) และ *kurion arché* (authoritative rule) เพื่ออธิบายแนวคิดอำนาจอธิปไตยสมัยใหม่ (Bourke, 2016, pp. 1–2) นอกจากนี้ นักปรัชญาและนักกฎหมายชาวเยอรมันของศตวรรษที่ 19 อย่างเกียร์เก้ ยังระบุว่าแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตย

ในสมัยใหม่เป็นแนวคิดร่วมสมัยของยุค ‘เก่า-ใหม่’ (ancient-modern concept) ซึ่งเปรียบเสมือน “การฟื้นคืนกลับและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของแนวคิดคลาสสิกที่เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย” (the resuscitation and further development of the classical idea of Sovereignty) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเชิงอำนาจที่อิงกับกฎหมายธรรมชาติ (natural law) (Weintraub, 1997, p. 14) ประการที่สอง เนื่องจากแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยมีอยู่หลากหลาย และบางมโนทัศน์ก็ไม่ได้ยึดติดกับรูปแบบของรัฐชาติในปัจจุบัน ดังนั้น แนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยของรัฐก่อนสมัยใหม่จึงเป็นมโนทัศน์ที่เป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น แม้ว่ารูปแบบการปกครองดั้งเดิมของโรมันที่เรียกว่า *imperium* จะเน้นถึงอำนาจคำสั่งของทหาร ซึ่งตรงข้ามกับแนวคิดอำนาจอธิปไตยของปวงชนในปัจจุบัน แต่ก็มียุคถึงอำนาจสูงสุดที่ไม่มีอำนาจใดจะสูงกว่าได้อีกแล้วตามแนวคิดอำนาจอธิปไตยด้วยเช่นกัน (Prokhovnik, 2008, p. 27)

ทั้งนี้งานวิชาการอื่นๆ ที่ศึกษาอิทธิพลของแนวคิดกรีกและโรมันที่มีต่อแนวคิดอำนาจอธิปไตย เช่น *The Birth of Politics: Eight Greek and Roman Political Ideas and Why They Matter* ของ Melissa Lane (Lane, 2014, pp. 285–312) การศึกษาบทสนทนาของโสเครตีส ที่รวบรวมโดย Xenophon ภายใต้ชื่อ *Memorabilia* ในงานของ C. H. McIlwain เรื่อง *The Growth of Political Thought in the West: From the Greeks to the End of the Middle Ages* ซึ่งสามารถดูเพิ่มเติมได้จากงานของ Paul Cartledge เรื่อง *The Greeks: A Portrait of Self and Others* และงานของ G. E. M. de Ste. Croix เรื่อง *The Class Struggle in the Ancient Greek World: From the Archaic Age to the Arab Conquests* อีกด้วย

การเชื่อมโยงแนวคิดอำนาจอธิปไตยกับร่องรอยของปรัชญาการเมืองคลาสสิกผ่านความคิดของนักปรัชญาสมัยใหม่ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าคำว่า อำนาจอธิปไตย จะเป็นคำสมัยใหม่ แต่ก็สามารถที่จะอธิบายจากมุมมองของปรัชญาการเมืองคลาสสิกหรือปรัชญาการเมืองเก่าได้ โดยในหัวข้อถัดไป ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของบทความนี้ ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยกับความคิดทางการเมืองของเพลโตและออกัสติน ซึ่งไม่ได้ยึดโยงเข้ากับแนวคิดอำนาจสูงสุดของประชาชนตามมุมมองของความคิดทางการเมืองสมัยใหม่ แต่กลับมียุคถึงความเชื่อมโยงกับแนวคิดเทววิทยานั้นเอง

เพลโต และเพลโตนิซึม (Platonism): ความสัมพันธ์ระหว่างโลกของแบบ (the World of Form) กับพระเจ้าและพระวจนะ (the Word) ของพระองค์

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของอำนาจอธิปัตย์ของกรีซยุคโบราณ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับฐานคิดของเทพเจ้าและอภิปรัชญาเชิงจักรวาลวิทยา (metaphysical cosmology) กล่าวคือ เหล่าเทพเจ้า/พระเจ้า (gods) ของชาวกรีกถูกอธิบายว่าเป็นสิ่งที่มีอำนาจเด็ดขาดและเป็นอมตะ อยู่เหนือมวลมนุษย์ แต่มีความสัมพันธ์และคล้ายคลึงกับสิ่งที่เรียกว่า ‘ธรรมชาติ’ (Morgan, 1992, p. 231) ชาวกรีกโบราณโยงแนวคิดเรื่องศาสนาเข้ากับคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการของธรรมชาติ และเหล่าเทพเจ้าซึ่งเป็นตัวแทนของแบบความคิดต่าง ๆ (ideals) ก็ดำรงอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น Mount Olympus, Hades, the Elysian Fields ซึ่งรวมถึงพื้นที่อื่น ๆ ที่อยู่เหนือความเป็นมนุษย์ และเป็นอิสระจากโลก แต่ก็ปรากฏให้เห็นถึงการแทรกแซงของพระเจ้าเหล่านี้ในกิจการทางการเมืองของมนุษย์ อันแสดงให้เห็นถึงการแย่งชิงอำนาจสูงสุดในการปกครองระหว่างมนุษย์และเทพเจ้าทั้งในทางตรงและทางอ้อมด้วย

นักปรัชญาอย่างเพลโต ได้ขัดเกลาความคิดที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าให้อยู่เหนือขอบข่ายดั้งเดิมทางศาสนาของชาวกรีก โดยการอธิบายจิตวิญญาณ (soul) ในลักษณะที่ผิดแปลกไปจากความเข้าใจทั่วไปในขณะนั้น ซึ่งรวมถึงความเชื่อที่ว่า จิตวิญญาณของมนุษย์แท้จริงแล้วก็คือพระเจ้า เพราะเป็นที่สถิตย์ของความคิดที่ดำรงอยู่ในลักษณะของธรรมชาติที่เราสามารถเข้าถึงได้ของชีวิตอันเป็นนิรันดร์ (Gilson, 2002, p. 28) แนวคิดเรื่องความเป็นเทพเจ้าของเพลโตยังเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องต้นแบบและความดีงาม (Form and Good) เพลโตเสนอแนวคิดเรื่อง ‘ต้นแบบ’ (Form) ในงานเขียนหลายชิ้นของเขา เช่น ใน *The Republic* (596a) เขาอธิบายว่า ต้นแบบเป็นสิ่งที่ตั้งอยู่ในการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกจัดไว้ในชื่อหรือหมวดหมู่เดียวกัน ในขณะที่งานเรื่อง *Phaedo* (75c-d) เพลโตระบุชัดเจนว่า ต้นแบบต่าง ๆ มีทั้ง ความเท่าเทียมกัน (Equality) ความงาม (Beauty) ความดีงาม (Goodness) ความยุติธรรม (Justice) และความเลื่อมใสศรัทธา (Piety) อย่างไรก็ตาม สำหรับเพลโตแล้ว ต้นแบบของความดีงามเป็นสิ่งที่สูงที่สุด และผู้ใดก็ตามที่เข้าใจว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นอยู่ทั่วไป ก็คือภาพปรากฏของต้นแบบนั้น ๆ คนผู้นั้นจึงจะเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ปกครองที่เพลโตเรียกว่า ‘ราชาปราชญ์’ (philosopher-king) สำหรับเพลโตแล้ว ความคิด (Idea) เกี่ยวกับความดีงามถือว่าเป็นตัวกำหนดความคิดอื่น ๆ เพราะสิ่งของทั้งหมดในโลกนี้ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นอะไร ตราบเท่าที่มันเป็นสิ่งนั้น มันจึงเป็นสิ่งที่ดีงาม

(Gilson, 2002, p. 25) ความคิดเกี่ยวกับความดีงามจึงเป็นสิ่งที่เรียกว่า อำนาจ (power) ที่มีเหนือผู้ใดก็ตามที่ต้องการแสดงออกอย่างมีเหตุมีผล ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ของชีวิตสาธารณะหรือพื้นที่ส่วนตัว ก็จะต้องมีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับความดีงามที่เป็นต้นแบบดังกล่าว นั่นเอง (Gilson, 2002, p.25) แต่ในขณะที่นักปรัชญาการเมืองคลาสสิกอย่างอริสโตเติลมองว่าแนวคิดเรื่องความดีงามไม่ได้สัมพันธ์กับสวรรค์ของเทพเจ้าแต่อย่างใด เนื่องจากความดีงามของเหล่าเทพเจ้ามีความแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับความดีงามของสิ่งอื่น ๆ ในโลก (โปรตตุ Menn, 1992, p. 550) ในทางตรงกันข้าม เพลโตกลับเชื่อว่า ภาพถ่ายของ (หรือการลอกเลียนแบบจาก) ต้นแบบและความดีงาม และ ภาพถ่ายของ (หรือการลอกเลียนแบบจาก) พระเจ้า เป็นสิ่งที่ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่ว่าจากขั้นของประสบการณ์ชั่วคราวของปัจเจกที่มีต่อพระเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในกรอบของศาสนา ไปยังขั้นของการเป็นต้นแบบของปรากฏการณ์ที่ถาวรและเป็นสากล อันเป็นสิ่งที่อยู่ในกรอบของปรัชญา (Hackforth, 1948, p. 129) ดังนั้น สำหรับเพลโตแล้ว พระเจ้าจึงดำรงอยู่ในฐานะวัตถุ (object) ของความคิด (Idea) หรือจิตวิญญาณแบบหนึ่งของความดีงาม หรือก็คือต้นแบบที่ดีที่สุดของความดีงาม ความสวย และความจริง ที่ซึ่งมนุษย์สามารถที่จะลอกเลียนแบบได้ในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิตที่ดำรงอยู่ในโลก (Solmsen, 1936, p. 217; Hackforth, 1948, p. 129) ในแง่นี้ มุมมองของเพลโตในการอธิบายเรื่องต้นแบบและความดีงามจึงมีความใกล้เคียงกับแนวคิดเรื่องพระเจ้าของคริสต์ศาสนาเป็นอย่างมาก แม้ว่าเพลโตจะไม่เคยกล่าวถึงความดีงามว่าพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ เลยก็ตาม (Gilson, 2002, p. 285)

ความคิดดังกล่าวของเพลโต เป็นรากฐานของแนวคิดที่เรียกว่า เพลโตนิซึม ซึ่งมองว่าพระเจ้าเป็นสิ่งที่ถูกรองรับด้วยความคิดหรือ Idea แบบหนึ่ง กล่าวอีกอย่างก็คือ พระเจ้าของชาวเพลโตนิคเป็นสิ่งที่อยู่อย่างปัจเจกและยังดำรงอยู่ในลักษณะของการมีพื้นฐานมาจากความคิดด้วย (Gilson, 2002, p. 28) ในขณะที่ชีวิตมนุษย์และสิ่งของต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สูญสลายได้ ความคิดกลับเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับความเป็นนิรันดร์ของจิตวิญญาณ ความคิดเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน (immaterial) และด้วยเหตุที่มันไม่มีตัวตน มันจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง (immutable) แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นและเข้าใจได้ (intelligible) นอกจากนี้ ยังถูกรอครอบครองไว้ด้วยเหตุผลที่อยู่เหนือความต้องการและแรงปรารถนาทั้งปวง (Feibleman, 1977, p. 27) และจากประเด็นดังกล่าว จึงมีเพียงความคิดเท่านั้นที่เป็นความจริงสูงสุด ในนามของการเป็นต้นแบบของวัตถุต่าง ๆ (Form of objects) อันประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่สมเหตุสมผล (sensible things) ที่ปรากฏให้เห็นบนโลก และลักษณะของความพิเศษของความคิดดังกล่าว ก็ยังเป็น

เครื่องพิสูจน์ความเป็นนิรันดร์ของการเป็นพระเจ้า และพระเจ้าที่ถูกมองตามแนวทางนี้ก็มีลักษณะของการเป็นต้นแบบของสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ (intelligible) ของจิตวิญญาณอันสูงสุด ซึ่งได้รับการตกแต่งห้อมล้อมไว้ด้วยความคิด นั่นเอง (Feibleman, 1997, p. 28)

แนวคิดหลักของปรัชญาแบบเพลโตนิคที่ปรากฏผ่านมโนทัศน์เชิงเทววิทยาถูกแสดงผ่านงานของฟายโล/ฟีโล/ฟิลอนแห่งอเล็กซานเดรีย (Philo of Alexandria: 20–50 ปีก่อนคริสตกาล) หนึ่งในนักคิดหลักของแนวคิดเพลโตนิซึมใหม่ (Neo-Platonism) (Feibleman, 1997, p. 97) ผู้ซึ่งต่อไปจะปรากฏในงานชิ้นนี้ภายใต้ชื่อ ฟายโล ฟายโลมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงปรัชญาการเมืองกรีกในเรื่องของความมีเหตุผลมีผลของเพลโตเข้ากับคัมภีร์ไบเบิลของฮีบรูในเรื่องของพระเจ้าผู้ไถ่บาป แนวคิดของฟายโลยังถูกถ่ายทอดให้กับนักเทววิทยารุ่นต่อมาอย่างโพลติณุส (Plotinus: ค.ศ. 204/5 – 270) และออกัสติน อีกด้วย มโนทัศน์หลักของฟายโลที่ได้รับอิทธิพลมาจากเพลโตประกอบไปด้วยแนวคิด 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดที่ว่าความคิด (Ideas) ก็คือความนึกคิด (thoughts) ของพระเจ้าเป็นเจ้าที่มีที่มาจากความเป็นนิรันดร์ แนวคิดที่ว่าความคิด (Ideas) ถูกกำหนดขึ้นโดยพระเจ้า โดยพระองค์เป็นสิ่งที่ไม่มีรูปธรรม (incorporeal being) แต่กลับมีมาก่อนการสร้างโลกและความคิดใด ๆ ที่ปรากฏบนโลก และแนวคิดที่ว่าความคิด (Ideas) ก็คือสิ่งที่ถูกบ่มเพาะขึ้นมาบนโลกโดยพระเจ้า (Feibleman, 1997, p. 109) สำหรับฟายโล พระเจ้าเริ่มที่จะสร้างโลกและต้นแบบของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถเข้าใจได้ (intelligible things) และความคิดก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นแบบแผนของพระวจนะของพระองค์ (divine Logos) และหลังจากนั้น จึงทำการคัดลอกต้นแบบเพื่อนำไปสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่สมเหตุสมผล (sensible things) จากสิ่งที่เป็นต้นแบบเหล่านั้น (Feibleman, 1997, p. 109) และด้วยเหตุนี้ สำหรับฟายโลแล้ว ความคิดจึงเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากพระหฤทัยของพระเจ้า (the mind of God) นั่นเอง

ประเด็นสำคัญที่เชื่อมต่อระหว่างแนวคิดของฟายโลและคริสตศาสนาก็คือคำอธิบายเรื่องพระวจนะ (Logos) ในพันธสัญญาเก่า (the old Testament) ซึ่งกล่าวถึงการมีอยู่ของ ‘อภิปันทรภาพ’ (immanence: แนวคิดที่มองว่าพระเจ้าทรงสถิตอยู่ในทุกหนแห่งของธรรมชาติ) อันศักดิ์สิทธิ์ ที่ติดตามมาพร้อมกับการเป็นพระเจ้าผู้สร้างของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า ผู้ซึ่งมีสถานะอยู่เหนือสิ่งอื่นใด (the Creator God’s transcendence) การเป็น ‘อภิปันทรภาพ’ ของพระองค์ แสดงให้เห็นผ่านร่างสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง พระจิตของพระองค์ (the Spirit of God) เกี่ยวข้องกับอำนาจในการ

สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และการให้อำนาจพิเศษแก่ตัวแทนทั้งหลายของพระองค์ เช่น ผู้เผยแพร่วรรณ (prophets) และพระผู้มาโปรด (Messiah) และยังรวมถึงการมอบลมหายใจของพระองค์เพื่อกำเนิดจิตวิญญาณของมนุษย์อย่างอดัม (Adam) ทั้งนี้ แม้จิตวิญญาณของมนุษย์จะ *ถือกำเนิดมาจาก* และ *เป็นของ* พระผู้เป็นเจ้า แต่ก็ เป็นสิ่งที่แยกออกจากจิตวิญญาณของพระองค์ ส่วนที่สอง พระปัญญาของพระองค์ (the Wisdom of God) เกี่ยวข้องกับกฎต่าง ๆ ของพระเจ้าและกลไกที่อยู่ในโครงสร้างของการเป็นพระผู้สร้าง (Creation) และส่วนที่สาม พระวาทะของพระองค์ (the Word of God) (Plantinga, Thompson, & Lundbert, 2010, p. 113) เกี่ยวข้องกับช่องทางที่พระผู้เป็นเจ้าใช้สื่อสารเพื่อส่งต่อพระประสงค์ของพระองค์ ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่าง ๆ จากการแจ้งพระประสงค์นั้นด้วย โดยนัยนี้ พระวาทะของพระเจ้าจึงเปรียบเสมือนทั้งพระบุตรของพระองค์ที่ดำรงอยู่อย่างป็นนิรันดร์ร่วมกับพระบิดา ซึ่งเรียกว่า ‘immanent Word’ (*Logos endiathetos*) และการกระทำภายใต้ห้วงเวลา เพื่อสร้างและเปิดเผยความคิดของพระองค์ ซึ่งเรียกว่า ‘expressed word’ (*Logos prophorikos*)” (Phan, 2011, p. 8)

นอกจากที่มุมมองของฟายโลในประเด็นเรื่องพระวาทะของพระเจ้า จะเชื่อมโยงเข้ากับแนวคิด ‘อภิปันธภาพ’ ทั้ง 3 ประการที่มีอยู่ในพันธสัญญาเก่าแล้ว ยังเชื่อมโยงไปถึงหลักการ ‘พระตรีเอกภาพ’ (Trinity) ของพระเจ้า อันได้แก่ พระบิดา (God the Father) พระบุตร (Jesus the Christ) และพระจิต (the Holy Spirit) ในงานของออกัสติน และรวมถึงหลักการของพระเจ้าหนึ่งเดียวสามบุคคล (Triune God) ที่ปรากฏในพันธสัญญาใหม่ด้วย (the New Testament) กล่าวคือ ในด้านหนึ่ง พระวาทะของพระเจ้าได้ถูกถ่ายทอดผ่านพระเยซูซึ่งเป็นพระบุตรที่ถือกำเนิดมาเพื่อไถ่บาปให้แก่มวลมนุษย์ และในอีกด้านหนึ่ง พระเยซูบุตรของพระเจาก็มีสถานะเดียวกับพระวาทะของพระองค์ด้วย

การมีอยู่ของพระวาทะของพระเจ้ามีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับแนวคิดองค์อธิปัตย์ เพราะถือว่าเป็นกระทำการทางการเมืองในการสร้างบทบัญญัติตามธรรมเนียม ดังที่ Michael Freeden (2013, p. 95) ศาสตราจารย์เกษียณอายุของมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด ได้กล่าวถึงความสำคัญของพระวาทะของพระเจ้าว่า เมื่อพระผู้เป็นเจ้าได้เอ่ยพระวาทะออกมา การกระทำเชิงสร้างสรรค์ก็ได้เข้ามาแทนที่ พระวาทะของพระองค์ จึงเป็นหลักการอันมีเหตุผลที่น่าพึงพอใจในการทำความเข้าใจโลกและจักรวาล และด้วยการที่พระผู้เป็นเจ้าทรงอยู่เหนือสิ่งทั้งปวง พระวาทะของพระองค์จึงเป็นหลักการของเทวสิทธิ์ที่ถือสิทธิเด็ดขาดซึ่งอำนาจอธิปไตยทั้งปวงบนโลกมนุษย์ เช่นเดียวกัน

อีกด้วย โดยนัยนี้ การมีพระวาระของพระเจ้าได้ขยายมุมมองของแนวคิดเรื่องอำนาจ อธิปไตยจากอำนาจของกษัตริย์และผู้ปกครองทางโลก ไปสู่การประกาศซึ่งอำนาจ การปกครองสูงสุดอันเป็นนิรันดร์ของพระผู้เป็นเจ้าเหนือมวลมนุษย์ทุกคน

ออกัสตินกับความรัก (Love/Agape) พระตรีเอกภาพ (Trinity) เจตจำนงเสรี (Free-Will) และอำนาจอธิปไตย

ออกัสติน เป็นหนึ่งในนักคิดสำคัญทางเทววิทยา (Theology) ในยุคอดีต ที่นอกจากจะมีอิทธิพลต่อแนวคิดและทฤษฎีการเมืองของโรมันในช่วงยุคกลางแล้วยังส่งผลสำคัญต่อเนื้อหานักคิดทางการเมืองสมัยใหม่ ในที่นี้เราอาจจะเคยได้ยินบางคนกล่าวในลักษณะที่ว่า ‘ความรักคือทุกอย่าง’ หรือ ‘ความรักชนะทุกสิ่ง’ หากเราจะกล่าวว่าออกัสตินก็เป็นหนึ่งในคนเหล่านี้ก็คงไม่ผิดนัก เพียงแต่ *ความรัก* สำหรับออกัสตินแล้ว เป็นความรักอันบริสุทธิ์ของพระผู้เป็นเจ้าที่มีต่อมนุษย์ ซึ่งสะท้อนผ่านความรักของมนุษย์ที่มีต่อพระเจ้า และความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง (love/agape) อันเนื่องมาจากคำสั่งสอนของพระเจ้า และมุมมองของความรักดังกล่าว ก็เปิดเผยให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องพระตรีเอกภาพ เจตนารมณ์ และอำนาจอธิปไตย ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ใน *City of God (De civitate Dei)* ออกัสตินกล่าวถึงแนวคิดเรื่องการกำเนิดใหม่ (natality) ในฐานะผู้สร้าง (creatus; creates) และผู้ริเริ่ม (initium; beginning) ผ่านการเกิดของมนุษย์และความสัมพันธ์ที่เรียกว่า ‘ความรัก’ ระหว่างพระเจ้าและมนุษย์ ใน 2 ระดับ ระดับแรก ได้แก่ การกำเนิดของมนุษย์คู่แรกที่เกิดมาจากการสร้างของพระผู้เป็นเจ้าและการสร้างใหม่ผ่านการมาถึงของพระเยซูบนพื้นโลก ซึ่งการสร้างมนุษย์คู่แรก โดยเฉพาะอดัม (Adam) และการกำเนิดของพระเยซูในฐานะพระบุตรของพระเจ้า เพื่อลงมาไถ่บาปแทนเหล่ามนุษย์ ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรักอันบริสุทธิ์ที่พระเจ้ามีต่อเหล่ามนุษย์ และในขณะเดียวกันมนุษย์ก็สามารถรับรู้ได้ผ่านภาพสะท้อนของความรักของมนุษย์ที่มีต่อพระเจ้าในดินแดนของพระองค์ (the City of God) ส่วนระดับที่สองเป็นการกำเนิดของมนุษย์ในฐานะลูกหลานของอดัม ซึ่งโดยรวมแล้ว นำไปสู่การตัดขาดของมนุษย์จากพระเจ้ายิ่งคงเหลือไว้แต่ความรักตัวเองของมนุษย์ ภายใต้ดินแดนเมืองมนุษย์ (earthly city) แม้พระเจ้าจะทรงรักมนุษย์ทุกคน มีเพียงมนุษย์ที่รับรู้ถึงความรักของพระองค์เท่านั้นที่จะได้เข้าไปอยู่ในดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์

ทั้งนี้ ในงานเรื่อง Love and Saint Augustine ฮานนาห์ อาเรนด์ (Hannah Arendt: 1975 – 1906) กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการกำเนิดใหม่ หรือ natality ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญของออกัสติน ด้วยการแยกแนวคิดดังกล่าวออกจากแนวคิดเรื่องความแตกดับของชีวิต หรือ mortality (Arendt, 1996; Astell, 2006, p. 375) โดยสำหรับอาเรนด์แล้ว แนวคิดเรื่องความแตกดับของชีวิตนี้ ปรากฏผ่านงานเขียนของมาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) ผู้ซึ่งเป็นอดีตอาจารย์และผู้มีความสัมพันธ์ทางใจกับเธอในช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต กล่าวคือ แนวคิดเรื่องความแตกดับเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ในเรื่องของการดำรงอยู่ (existentiality) แนวคิดเรื่องการขว้างกลับ (thrownness) และดาร์ซาัยน์ (Dasein) ของไฮเดกเกอร์ ซึ่งกล่าวถึงการดำรงอยู่หรือการมีอยู่หรือการปรากฏอยู่ของชีวิตมนุษย์ในฐานะของการเป็นชีวิต ที่อยู่-บน-โลก (Being-in-the-world) ซึ่งมีนัยถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้กลับคืนมาจากสิ่งที่ได้ถูกทำให้ดับสลาย ไปแล้วก่อนหน้านี้ (something from which it has already fallen away) (ดูเพิ่มเติมใน Brunkhorst, 2000; Astell, 2006, p. 375; Birmingham, 2006) ในทางตรงกันข้าม อาเรนด์แสดงให้เห็นถึงเงื่อนไขของการกำเนิดใหม่ที่ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตส่วนบุคคลของปัจเจก ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถแตกดับหรือสูญสลายที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ก่อนความเป็นการเมือง (the pre-political sphere) เมื่อเข้ามาสู่การมีชีวิตสาธารณะที่เพียบพร้อมไปด้วยความเป็นนิรันดร์และความพิเศษเฉพาะของชีวิตทางการเมืองในพื้นที่สาธารณะทางการเมือง (the political-public sphere) (Arendt, 1958, p. 184; Fry, 2014, pp. 27; p. 34) นัยของแนวคิดเรื่องการกำเนิดใหม่ในพื้นที่สาธารณะทางการเมืองนี้ ก็คือ การแสดงให้เห็นเสรีภาพในการเมืองในการดำเนินงานใหม่ ๆ ของมนุษย์ จากการเข้าร่วมกลุ่มอันหลากหลาย ซึ่งไม่ควรที่จะถูกจำกัดด้วยกฎที่ขังพวกเขาไว้จากการกระทำต่าง ๆ ของสังคมหรือจากบรรพบุรุษของพวกเขาเองในอดีต

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระผู้เป็นเจ้าและมนุษย์ ในระดับแรกเราจะพบว่าแม้ออกัสตินจะไม่ใช่นักเทววิทยาคนแรกที่พยายามสร้างคำอธิบายและให้การยอมรับพลังอำนาจอันยิ่งใหญ่และสูงสุด (omnipotence) ของพระเจ้า โดยงานเขียนต่าง ๆ ก่อนหน้าออกัสตินที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่น Athenagoras (133–190 CE), Tatian (120–180 CE), Thophilus of Antioch (120–190 CE) และ Irenaeus (140–202 CE) แต่ออกัสตินเป็นนักเทววิทยาคนแรกที่น่าเสนอแนวคิดและหลักการสำคัญเรียกว่า creatio ex nihilo (creation out of nothing) เพื่อใช้ในการอธิบายการมีอยู่และการบังเกิดให้เกิดสรรพสิ่งต่าง ๆ ของพระเจ้า กล่าวคือ พระองค์ผู้เป็นนิรันดร์เป็นผู้สร้าง

สรรพสิ่งต่าง ๆ จากความว่างเปล่า ซึ่งเท่ากับว่า ก่อนหน้าที่พระองค์จะทรงสร้างโลก และจักรวาล ไม่มีสิ่งใดดำรงอยู่เลย ยกเว้นพระองค์ที่ทรงอยู่เหนือสิ่งทั้งปวง โดยใน Confessions (1.2.2) ออกัสตินย้ำว่า พระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้แต่ง/ผู้สร้าง (author) สรรพสิ่งทั้งหลาย และไม่มีสิ่งใดที่ดำรงอยู่จะสามารถดำรงอยู่ได้โดยปราศจากพระองค์ (nothing which exists could exist without Thee [God]) มนุษย์อาจจะได้รับการปฏิสนธิโดยปราศจากสิ่งมีมาก่อนดังเช่นพระเจ้า เช่น วิทยาการผสมเทียมที่ใช้ในปัจจุบัน แต่สิ่งที่มีมนุษย์ไม่มีเหมือนพระองค์ก็คือมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่จะต้องมีการเกิด (begotten) ในขณะที่พระเจ้าไม่ได้ถูกสร้าง (uncreated) ไม่มีจุดเริ่มต้น (no beginning) และไม่มีการกำเนิด (unbegotten) (Japhets, 2016) มุมมองที่อิงกับความคิดดังกล่าวพบได้ในพระคัมภีร์ปฐมกาล Genesis ที่กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของ 6 วันแรก ที่พระเจ้าเป็นผู้สร้างสวรรค์ โลก และสรรพสิ่งทุกอย่าง รวมถึงมนุษย์ ที่มิใช่ในลักษณะของ ‘ใน’ ห้วงเวลา (in time) แต่เป็นการสร้าง ‘พร้อมกับ’ ห้วงเวลา (with time) (Christian, 1953, p. 2) สำหรับออกัสติน แม้ว่าเราจะไม่สามารถหยั่งถึงพระเจ้าได้ แต่เรารู้ว่า พระองค์คือผู้ที่อยู่สูงที่สุด ดีที่สุด มีศักยภาพมากที่สุด เป็นปัจจุบันที่สุด (ไม่เคยไหม และไม่เคยเก่า) สวยงามที่สุด แข็งแรงและมั่นคงที่สุด และมีอำนาจสูงสุด อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ในบรรดาสรรพสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงตามห้วงของเวลา (Augustine, ca. 397 B.C.E./1998, p. 1.4.4)

มุมมองของพระเจ้าในฐานะพระผู้สร้าง สะท้อนผ่านแนวคิดของการที่ทรงมีสามองค์ในร่างเดียว (Triune Creator) และพระผู้ทรงสร้างสิ่งอื่นๆ ที่สร้างสิ่งอื่นๆ อีกทั้งปวง (Creator of all creation) ซึ่งปรากฏในงานบทที่ 13.5.6 โดยออกัสตินเขียนว่า:

...และภายใต้พระนามของพระองค์ ณ ตอนนี ข้าพเจ้าถือเอาพระบิดา ผู้ซึ่งสร้างสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ และภายใต้พระนามของการเริ่มต้นปฐมกาล พระบุตร ผู้ซึ่งอยู่ในพระผู้เป็นเจ้าที่สร้างสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ และความเชื่อ ดังที่ข้าพเจ้าเชื่อ ที่ว่า พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าคือพระตรีเอกภาพ (trinity) ข้าพเจ้าจึงค้นหาพระวจนะอันศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์ต่อไป และพระจิตของพระองค์เคลื่อนไหวเหนือห้วงน้ำ ด้วยการถือเอาความเป็นพระตรีเอกภาพ พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้า ได้แก่ พระบิดา พระบุตร และพระจิตอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นผู้สร้างสิ่งที่สร้างอื่น ๆ ทั้งปวง

(Augustine, ca. 397 B.C.E./1998, p. 13.5.6)

พระผู้เป็นเจ้าหนึ่งเดียวในสามบุคคล ทั้งพระบิดา พระบุตร และพระจิต ทำงานตามพันธกิจของตน แต่ดำเนินไปด้วยกันอย่างผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน ไม่แบ่งแยกกัน ด้วยการโต้แย้งแนวคิดของกลุ่มเอเรียน (Arians) ที่ว่าพระบิดาผู้ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีการเกิด จึงไม่มีจุดเริ่มต้นและไม่มีจุดจบ (Unbegotten) มีสารัตถะที่แตกต่างจากพระบุตร ผู้ซึ่งมีจุดเริ่มต้นและมีจุดจบ (Begotten) ออกัสตินเสนอว่าหลักการทั้งสองหลักการเพียงแค่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างลำดับขั้นของความเป็นบุคคลอันศักดิ์สิทธิ์เท่านั้น ไม่ใช่ความแตกต่างระหว่างบุคคลอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีสารัตถะที่แตกต่างกันไปและแยกออกจากกันอย่างชัดเจนด้วย (Clark, 2001, p. 95)

ออกัสตินย้ำต่อว่า พระวาระของพระเจ้าเป็นสิ่งที่อยู่กับพระองค์ด้วยในตอนเริ่มแรก ดังนั้น เราสามารถพูดอีกแง่หนึ่งว่าพระวาระของพระองค์ก็คือพระองค์เองด้วย (Augustine, ca. 397 B.C.E./1998, p. 7.9.14) และหลังจากที่มนุษย์ถูกสร้างขึ้นมา พระเจ้าในฐานะพระวาระ (God the Word) ก็เข้ามาเป็นแสงสว่างให้กับมนุษย์ทุกคน ผู้ซึ่งเข้ามาอยู่ในโลก นอกจากนี้ พระองค์ยังสร้างพระองค์เองให้มีเลือดเนื้อและอยู่กับหมู่มนุษย์ด้วยกันด้วย นั่นก็คือพระเยซู (Jesus Christ) ผู้ซึ่งประสูติจากความบริสุทธิ์ (Virgin) หาใช่การปฏิสนธิต่างเช่นมนุษย์ทั่วไปไม่ โดยนัยนี้ พระเยซูก็คือพระบุตรที่ประสูติโดยพระเจ้า (Begotten Son of God) เป็นเกียรติของพระบิดา และมีความเป็นสารัตถะ (substance) เดียวกับพระเจ้า พระเยซูถูกส่งให้มาทำหน้าที่ไถ่บาปให้กับมนุษย์ในฐานะตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างพระองค์ผู้เป็นนิรันดร์เพียงหนึ่งเดียว (พระเจ้า) และผู้มีบาปทั้งหลาย (มนุษย์) (Augustine, ca. 397 B.C.E./1998, p. 7.18.24) ด้วยเหตุนี้ การมีอยู่ของมนุษย์ทั้งจากการสร้างมนุษย์อย่างอดัม และการยอมถูกตรึงกางเขนเพื่อไถ่บาปให้กับมนุษย์ของพระเยซู จึงเป็นเครื่องยืนยันถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าที่มีต่อพวกเรา ซึ่งเราจะสามารถรับรู้ได้ก็ต่อเมื่อเรามองความรักที่ตนมีให้แก่พระเจ้า และมนุษย์ผู้ใดที่เปิดใจรับพระเจ้าและรักพระองค์ ก็จะได้เข้าไปอยู่ในดินแดนของพระองค์ (the City of God) ด้วย

ความสัมพันธ์แบบที่สองอยู่ภายใต้แนวคิดดินแดนแห่งโลกมนุษย์ หรือ ‘earthly city’ ซึ่งถือว่าลูกหลานของอดัมถือกำเนิดมาในลักษณะที่เป็นอิสระจากพระเจ้า (Arendt, 1996, p. 100; Astell, 2006, p. 384) คำว่า ‘earthly city’ จึงเป็นคำที่ถูกสร้างขึ้นมามาเพื่อใช้ในทางตรงกันข้ามกับคำว่าดินแดนของพระเจ้า หรือ ‘City of God’ ออกัสตินใช้ความแตกต่างระหว่างดินแดนทั้ง 2 ดินแดนเหล่านี้ เพื่อแยกระหว่างหนทางอันศักดิ์สิทธิ์ของผู้นับถือใน ‘City of God’ ซึ่งเป็นผู้คนที่มีความศรัทธาที่แท้จริงต่อพระผู้เป็นเจ้าเหนือสิ่งใดและเป็นผู้ซึ่งถูกทำเครื่องหมายด้วยมาตรฐานทาง

จิตวิญญาณ กับหนทางธรรมดาของผู้ซึ่งอยู่ใน 'earthly city' ซึ่งเป็นผู้คนในทางโลก (secular) ที่อาศัยอยู่ภายใต้มาตรฐานของการมีเนื้อหนังมังสา (the flesh) โดยทั่วไป (Augustine, ca. 413 B.C.E./2003, pp. 14.1–14.4) สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างดินแดนทั้งสองนี้ ก็คือความแตกต่างในเรื่องของความรัก (love/agape) โดยในขณะที่ดินแดนแห่งพระเจ้าถูกสร้างขึ้นจากความรักความศรัทธาในพระเจ้า ดินแดนแห่งโลกมนุษย์ถูกสร้างขึ้นจากความรักตัวเองของมนุษย์ ซึ่งมีรากฐานมาจากบาปทั้งหลายอันนำไปสู่ความไม่เชื่อในเรื่องพระเจ้า (Augustine, ca. 413 B.C.E./2003, pp. 14.1–14.4; p. 14.28) อย่างไรก็ตาม มนุษย์มีความสามารถหนึ่งที่ได้รับจากพระเจ้าผู้ซึ่งมีความรักที่สมบูรณ์ ซึ่งก็คือความสามารถในการรัก (Clark, 2001, p. 97; Elshtain, 2008, p. 58; p. 165) เมื่อมนุษย์สามารถที่จะ ให้ และ รับ ความรัก มนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ถูกรับรู้ได้ว่ามีตัวตนด้วยกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันผ่านนัยของความเป็นพหุนิยม ออกัสตินขยายความถึงประเด็นในเรื่องความรักของมนุษย์ต่อพระเจ้าไว้ว่า แม้ว่ามนุษย์จะเป็นสิ่งมีชีวิตที่ถูกสร้างโดยพระเจ้า มนุษย์ก็มีเสรีที่จะตัดสินใจว่าจะกลับไปหาพระเจ้า (conversio ad Deum) หรือจะออกห่างจากพระองค์ (adversio a Deo) โดยพระเจ้าทรงทำเพียงการรอคอยการตัดสินใจในการตอบรับอย่างเสรี (free respond) ของสิ่งมีชีวิตที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นเท่านั้น (Alexander, 2008, p. 263) ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่า พระเจ้าเป็นผู้มีญาณรับรู้ล่วงหน้า แต่ไม่ทรงบังคับ (God only foreknows; He does not compel) อย่างไรก็ตาม มีเพียงมนุษย์ผู้ที่ได้รับความรักจากพระเจ้า และส่งคืนกลับไปยังพระองค์ ผ่านความศรัทธาในพระองค์ และการดำเนินตามรอยพระองค์ที่ทรงรักมนุษย์ทุกคน ด้วยการมอบความรักที่ตนในฐานะมนุษย์ผู้หนึ่งมีต่อมนุษย์ผู้อื่นเท่านั้น ที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าไปอยู่ในดินแดนของพระองค์

ส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอำนาจอภิปัตย์ของออกัสตินก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าและมนุษย์ ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้ดินแดนของพระองค์หรือดินแดนของโลกมนุษย์ จากการที่พระองค์ผู้ซึ่งดำรงอยู่ก่อนที่จะทรงสร้างสรรพสิ่งจากความว่างเปล่า (out of nothing) และการเป็นพระเจ้าผู้สร้างสรรพสิ่งเหล่านั้น ด้วยลักษณะอันพิเศษนี้เองแสดงให้เห็นว่า พระองค์เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจเหนือสิ่งทั้งปวงทุกประการและยังเป็นผู้รอบรู้ในทุกเรื่อง (omnipotent and omniscient) และด้วยอำนาจดังกล่าว พระองค์ได้สร้างโลกจากความว่างเปล่า และสร้างมนุษย์ขึ้นจากจินตภาพของพระองค์ ด้วยเจตจำนงอันเสรีของพระองค์เอง ภาพปรากฏของเจตจำนงเสรีของพระเจ้าจึงเป็นสิ่งที่เปิดเผยให้เห็นถึงกฎธรรมชาติ (natural law) อันเป็นสิ่งที่มนุษย์รับรู้ในนาม

ของกฎที่เป็นนิรันดร์ (eternal law/lex aeterna) ที่ซึ่งฝังแน่นเข้าไปอยู่ในจิตวิญญาณของเหล่าปัจเจกมนุษย์ทั้งหลาย ภายใต้แผนงานที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในทางโลกของพระองค์ กฎธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่รับใช้ในนามของเจตจำนงของพระองค์ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเคลื่อนออกไปจากโลกมนุษย์ได้ อีกทั้งยังอยู่เหนือการบริหารกิจการทั้งปวง (Chroust, 1944, p. 198)

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แนวคิดเรื่องโลกของแบบของเพลโต เชื่อมโยงต้นแบบและความดีเข้ากับอำนาจของเทวสิทธิ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สมบูรณ์ในโลกที่อยู่เหนือการสัมผัสผสมมอดดั่งกล่าวมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของออกัสติน เพราะทฤษฎีโลกของแบบดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไปด้วยกันได้กับความเชื่อทางคริสตศาสนาที่ออกัสตินพยายามวาดภาพของการมีอยู่และความสมบูรณ์ของพระเจ้า ที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยอันสูงสุดและสมบูรณ์ของพระองค์ด้วย การเชื่อมโยงพระเจ้าเข้ากับแนวคิดอำนาจอธิปไตยของออกัสตินนี้เอง ที่ต่อมาโบแดงใช้นิยามพระเจ้าว่าเป็นสิ่งที่เรียกว่า ‘sovereign good’ ซึ่งหมายถึงสิ่งที่มีประโยชน์ที่สุดและจำเป็นที่สุดสำหรับทุก ๆ สรรพสิ่งที่มีความสามารถในการคิดคำนึงได้ ในทางตรงกันข้าม ความชั่วร้าย (evil) ก็เป็นสิ่งที่ถูกแยกออกจากความดี (the privation of good) ด้วย และพระเจ้า ผู้ซึ่งครอบครองอำนาจอธิปไตย ทรงปล่อยให้สิ่งดีทุกสิ่ง ยกเว้นสิ่งชั่วร้าย เข้ามาในอาณาเขตของพระองค์ อีกทั้งการต่อสู้อันปรากฏให้เห็นเพียงบาป (sin) ก็เป็นสิ่งที่สมควรถูกประณาม (Lloyd, 2017, p. 237) นอกจากนี้ ยังอาจกล่าวได้ว่า แนวคิดเรื่องรัฐและกฎหมายธรรมชาติของเกียร์เก้ ที่ในด้านหนึ่ง กล่าวถึงหลักการของอำนาจทางโลก และในอีกด้านหนึ่ง ก็ยอมรับการมีอยู่ของกฎหมายที่บริสุทธิ์และสมบูรณ์ ก็เป็นเรื่องที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับอำนาจสูงสุดของพระเจ้าตามแนวคิดของออกัสตินได้เช่นกัน

หากมองตามแนวคิดของออกัสตินดังกล่าว ก็จะพบว่า หลักการ ระเบียบ กฎ เกณฑ์ ต่าง ๆ บนโลกมนุษย์ แท้จริงแล้วล้วนกำเนิดมาจากคำสั่งและพระกรุณาของพระเจ้าเป็นเจ้า ด้วยการ ‘เลือก’ แสดงเจตจำนงอันเสรีของพระองค์ ในฐานะผู้ที่มีญาณอันวิเศษแต่ไม่ทรงบังคับ (ทรงรอที่จะให้มนุษย์เป็นผู้เลือกว่าจะรักพระองค์หรือไม่ และมนุษย์ที่เลือกที่จะรักพระองค์ จึงจะได้ไปอยู่ในดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์) ผ่านตัวแสดงของพระองค์สามร่างในหนึ่งเดียว ได้แก่ พระบิดา พระบุตร และพระจิต ด้วยคำอธิบายเช่นนี้ เราจะพบความเข้มข้นในความหมายของอำนาจอธิปไตยในงานเชิงเทววิทยา กล่าวคือ ในเมื่อพระเจ้าเป็นผู้ที่มีอยู่ก่อนการกำเนิดโลก และยังเป็นผู้สร้างโลกและมนุษย์ในจุดเริ่มแรก และแม้เวลาจะผ่านมานาน พระองค์ก็ยังคงไว้ซึ่งพระราชอำนาจและเจตจำนงอันบริสุทธิ์ผ่านอำนาจของพระตรีเอกภาพ นอกจากนี้

การที่พระเจ้าทรงปกครองมนุษย์ด้วยความรัก แม้จะไม่ทรงใช้อำนาจบังคับมนุษย์ แต่สิ่งนี้ก็แสดงให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยอันล้นพ้นของพระองค์ ในการ ‘เลือก’ ที่จะใช้หรือไม่ใช้อำนาจอธิปไตยนั้น และการที่มนุษย์มีเสรีที่จะเลือก ‘รัก’ หรือ ‘ไม่รัก’ พระองค์ก็ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์มีเสรีภาพ (freedom) และอำนาจอธิปไตยเหนือพระองค์ ตามแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ที่ให้อำนาจเด็ดขาดกับประชาชนในการปกครองบ้านเมือง แต่การใช้เจตจำนงเสรี (will) ของมนุษย์ในการเลือกนี้ นอกจากจะอยู่ในระดับที่เทียบไม่ติดกับเจตจำนงเสรี (Will) อันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าแล้ว ยังถูกจำกัด (un-freedom) ด้วย ‘บาป’ ดั้งเดิม ที่ตนมีตั้งแต่สมัยมนุษย์คู่แรกบนโลกด้วย ดังนั้นจึงไม่ใช่พลเมืองหรือกษัตริย์ แต่เป็นพระเจ้าที่เป็นผู้ครอบครองกรรมสิทธิ์แห่งอำนาจอธิปไตยเหนือสิ่งใด ๆ ทั้งปวง และเจตจำนงเสรีซึ่งเป็นภาพแทนของอำนาจอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้า จึงเป็นภาพแทนของอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจที่สูงสุดของโลกด้วยเช่นกัน

สรุป

การศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างแนวคิดเทววิทยากับมโนทัศน์เรื่องอำนาจอธิปไตยที่ปรากฏให้เห็นในปรัชญาการเมืองคลาสสิกอย่าง เพลโต กลุ่มเพลโตนิซึม และออกัสติน โดยมองว่าการทำความเข้าใจแนวคิดอำนาจอธิปไตยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเชื่อมโยงกลับไปยังความคิดทางการเมืองโบราณด้วย โดยบทความเริ่มต้นด้วยการสำรวจร่องรอยของความคิดทางการเมืองคลาสสิกผ่านคำศัพท์ ‘อำนาจอธิปไตย’ ในงานของนักคิดหลักสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องอย่างโบแดงและเกียร์เก้ เพื่อตอบคำถามว่าแม้แนวคิดอำนาจอธิปไตยจะเป็นแนวคิดแบบสมัยใหม่ แต่ก็ยังพบความเชื่อมโยงที่ย้อนกลับไปยังแนวคิดทางการเมืองคลาสสิก ด้วย นอกจากนี้ บทความยังสำรวจแนวคิดทางการเมืองของเพลโต และกลุ่มแนวคิดเพลโตนิซึม เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดเรื่องโลกของแบบพระเจ้า จิตวิญญาณ และอำนาจอธิปไตย รวมถึงการสำรวจแนวคิดของนักปรัชญาและนักเทววิทยาอย่างออกัสติน นักปรัชญาและเทววิทยาการเมืองยุคกลาง ที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดเทววิทยาการเมืองยุคกลาง ทั้งในประเด็นเรื่องความรัก พระตรีเอกภาพ และเจตจำนงเสรี ซึ่งนำไปสู่การค้นหาร่องรอยและการทำความเข้าใจแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยสูงสุดของพระเจ้าที่ปรากฏผ่านงานเชิงเทววิทยาของออกัสติน กล่าวคือ บทความนี้ได้แสดงให้เห็นว่า แนวคิดเรื่องโลกของแบบของเพลโต มีอิทธิพลต่อการสร้างแบบของ ‘พระเจ้า’ ในงานของออกัสติน ทั้งในเรื่องของความสมบูรณ์ที่สุด และอำนาจสูงสุดอันยิ่งใหญ่ อันเป็นอำนาจที่เห็นได้จากการเป็นพระเจ้าผู้ทรงดำรงอยู่

ก่อนสรรพสิ่งต่าง ๆ และทรงเป็นพระผู้สร้างสรรพสิ่งเหล่านั้นจากความว่างเปล่าด้วยความคิดทางการเมืองคลาสสิกของเพลโตและอ็อกัสติน ดังกล่าว ได้สร้างความชัดเจนให้กับความเข้าใจแนวคิดเรื่อง ‘อำนาจอธิปัตย์’ ในแง่มุมของอำนาจสูงสุด (omnipotence) ซึ่งสะท้อนผ่านแนวคิดเรื่องอำนาจสูงสุดของพระเจ้า ที่แตกต่างจากแนวคิด ‘อำนาจอธิปัตย์’ ในการเมืองสมัยใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญกับอำนาจสูงสุดของประชาชนตามแนวทางของควมมีเหตุและผลแบบสมัยใหม่ นั่นเอง

References

- Alexander, D. C. (2008). *Augustine's early theology of the church: Emergence and implications*. New York: Peter Lang.
- Arendt, H. (1996). *Love and Saint Augustine* (J. V. Scott & J. C. Stark, Trans). Chicago: Chicago University Press.
- Astell, A. W. (2006). Mater–Nativity: Augustine, arendt, and levinas. In A. Tymieniecka (Ed.), *Logos of phenomenology and phenomelology of the logos book two: He human condition in–the–unity–of–everything–there–is–alive Individuation, self, person, self–determination, freedom, necessity* (pp. 378–398). Dordrecht: Springer.
- Augustine, S. (1998). *Confession* (H. Chadwick, Trans). Oxford: Oxford University Press. (Original work published ca. 397 B.C.E).
- Augustine, S. (2003). *The city of god* (H. Bettenson, Trans). London: Penguin Classic. (Original work published ca. 413 B.C.E).
- Bourke, R. (2016). Introduction. In R. Bourke & Q. Skinner (Eds.), *Popular sovereignty in historical perspective* (pp. 1–14). Cambridge: Cambridge University Press.
- Cartledge, P. (1993). *The greeks: A portrait of self and others*. Oxford: Oxford University Press.
- Christian, W. A. (1953). Augustine on the creation of the world. *The Harvard Theological Review*, 46(1), 1–25.
- Chroust, A. (1944). The Philosophy of law of St. Augustine. *The Philosophical Review*, 53(2), 195–202.

- Clark, M. T. (2001). De Trinitate. In E. Stump & N. Kretzmann (Eds.), *The cambridge companion to Augustine* (pp. 91–102). Cambridge: Cambridge University Press.
- Croix, G. E. M. de Ste. (1983). *The class struggle in the ancient Greek world: From the archaic age to the Arab conquests*. London: Duckworth.
- Elshtain, J. B. (2008). *Sovereignty: God, state and self*. New York: Basic Books.
- Feibleman, J. K. (1997). *Religious platonism: The influence of religion on Plato and the influence of Plato on religion*. Connecticut: Greenwood.
- Gilson, É. (2002). *God and Philosophy*. New Haven: Yale University Press.
- Hackforth, R. (1948). Plato on the imitation of god – Gilbert Gerow Rutenber: The doctrine of the imitation of god in Plato. *The Classical Review*, 62(3–4), 129–130.
- Jayapalan, N. (1999). *Aristotle*. New Delhi: Alantic.
- Lane, M. (2014). *Greek and Roman political ideas: A pelican introduction*. London: Penguin Books.
- Lane, M. (2014). *The birth of politics: Eight Greek and Roman political ideas and why they matter*. Princeton: Princeton University Press.
- Lloyd, H. (2017). *Jean Bodin: ‘This pre-eminent man of France’: An Intellectual biography*. Oxford: Oxford University Press.
- Maritain, J. (1950). The concept of sovereignty. *The American Political Science Review*, 44(2), 343–357.
- McIlwain, C. H. (1932). *The growth of political thought in the west: From the Greeks to the end of the middle ages*. New York: Macmillan.
- Freedden, M. (2013). *The political theory of political thinking: The anatomy of a practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Morgan, M. L. (1992). Plato and Greek religion. In R. Kraut (Ed.), *The Cambridge companion to Plato* (pp. 227–247). Cambridge: Cambridge University Press.
- Phan, P. C. (2011). *The Cambridge companion to the trinity*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Plantinga, R. J., Thompson, T. R., & Lundberg, M. D. (2010). *An introduction to christian theology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Plato. (2017). *Phaedo* (B. Jowett, Trans). N.P.: CreateSpace Independent Publishing Platform (Original work published ca. 360 B.C.E).
- Plato. (2017). *The Republic* (B. Jowett, Trans). N.P.: CreateSpace Independent Publishing Platform. (Original work published ca. 370 B.C.E)
- Prokhovnik, R. (2008). *Sovereignty: History and theory*. Imprint Exeter: Academic.
- Solmsen, F. (1936). The background of Plato's theology. *Transactions and Proceedings of the American Philological Association*, 67(1), 208 – 218.
- Weintraub, J. (1997). The theory and politics of the public/private distinction. In J. Wintraub & K. Kumar (Eds.), *Public and private in thought and practice: Perspectives on a grand dichotomy* (pp. 1–42). Chicago: The University of Chicago Press.